

Forslag

til

Lov for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme.

Fremsat den 14. januar 1960 af *indenrigsministeren*.

I. Lovens område.

§ 1. Ved kønssygdomme forstås i denne lov syfilis, gonorré, ulcus venereum (blød chanker) og lymfogranuloma inguinale. Indenrigsministeren kan efter indstilling fra sundhedsstyrelsen bestemme, at andre sygdomme omfattes af loven.

Stk. 2. Lovens bestemmelser om kønssygdomme kommer kun til anvendelse, for så vidt de pågældende sygdomme er i smittefarligt stadium eller frembyder fare for overførelse til afkommet.

II. Ledelsen af bekæmpelsen.

§ 2. Landslægen fører i overensstemmelse med sundhedsstyrelsens instrukser nøje tilsyn med kønssygdommens udbredelse inden for sit embedsområde og forestår efter de i denne lov indeholdte regler bekæmpelsen af kønssygdommene i området.

III. Patienternes pligter og rettigheder.

§ 3. Personer, der ved eller har grund til at formode, at de lider af kønssygdom, er forpligtet til at underkaste sig undersøgelse og eventuel behandling for sygdommen hos en læge.

Stk. 2. Sådanne personer er forpligtet til over for lægen at opgive deres navn, stilling og bopæl og at meddele de fornødne oplysninger med hensyn til, af hvem de kan være blevet smittet.

Stk. 3. Såfremt indehaveren af forældremyndigheden for et barn under 18 år, værgen for en sindssyg, åndssvag eller per-

sonlig umyndiggjort eller den, der under sin pleje eller opsigst har en sådan person eller nogen, der i øvrigt er uskikket til at varetage sine anliggender, får kendskab til eller grundet formodning om, at den pågældende lider af kønssygdom, påhviler det ham at sørge for, at vedkommende bliver undersøgt og eventuelt behandlet herfor af en læge, ligesom han har pligt til at meddele lægen vedkommendes navn, stilling og bopæl og om muligt oplysninger om, af hvem den pågældende kan være blevet smittet.

Stk. 4. De af en læge i henhold til denne lov givne pålæg skal efterkommes.

Stk. 5. Såfremt de i stk. 3 omhandlede værger m. v. i henhold til §§ 7, stk. 2, og 8, stk. 2, har fået underretning om, at en myndling har fået pålæg om at møde til behandling (undersøgelse) eller forbud mod samleje eller andet kønsligt forhold, skal de medvirke til, at de myndlingen givne påbud overholdes.

§ 4. Personer, der ved eller har grund til at formode, at de lider af kønssygdom, har uden hensyn til, om de har evne til selv at bære det, adgang til undersøgelse og eventuel behandling for offentlig regning for kønssygdommen.

IV. Ambulant undersøgelse og behandling for offentlig regning.

§ 5. Ambulant undersøgelse og behandling for offentlig regning foretages af landslægen. Kommunelægerne uden for Thorshavn virker som visiterende læger og varetager ved siden af eller i stedet for landslægen

undersøgelsen og behandlingen for offentlig regning.

§ 6. De læger, der varetager undersøgelsen og behandlingen for offentlig regning, er forpligtet til uden hensyn til patientens bopæl i de af sundhedsstyrelsen godkendte konsultationstider at undersøge og eventuelt behandle enhver, der henvender sig til dem med henblik på undersøgelse og behandling for kønssygdom for offentlig regning.

Stk. 2. For sådan undersøgelse eller behandling må lægen ikke kræve eller modtage noget vederlag af patienten.

V. Lægernes pligter.

§ 7. Enhver læge, der modtager en patient til undersøgelse eller behandling for kønssygdom, skal straks give patienten pålæg om til bestemte tider at møde til behandling (undersøgelse) hos ham, så længe lægen af hensyn til faren for smitte eller for overførelse til afkommet anser det for nødvendigt, eller ved skriftlig erklæring fra en anden læge godtgøre, at behandlingen (undersøgelsen) er overtaget af denne.

Stk. 2. Er patienten under 16 år, sindsygt, åndssvag eller personlig umyndiggjort, skal pålægget gives til forældremyndighedens indehaver (værge). Er patienten mellem 16 og 18 år, kan lægen give forældremyndighedens indehaver underretning om det patienten givne pålæg.

§ 8. Enhver læge, der modtager en patient til undersøgelse eller behandling for kønssygdom, skal, uanset om patienten tidligere har været behandlet for sygdommen af en anden læge, straks ved mundtlig vejledning og udlevering af en trykt meddelelse gøre patienten opmærksom på den med kønssygdommene forbundne smittefare samt forbyde ham at have samleje eller andet kønsligt forhold, indtil lægen ophæver det givne forbud. Lægen skal endvidere gøre patienten bekendt med pligten til at lade sig behandle og det strafansvar, der er forbundet med at udsætte nogen for smitte. Lægen skal sikre sig skriftligt bevis for, at patienten har modtaget vejledningen og samlejeforbudet. Endelig skal lægen, såfremt tilstedeværelsen af en kønssygdom konstateres, gøre opmærksom på sygdommens art.

Stk. 2. Er patienten under 16 år eller personlig umyndiggjort, skal der gives forældremyndighedens indehaver (værge) underretning om de i stk. 1 nævnte forholdsregler. Er patienten mellem 16 og 18 år, kan lægen give forældremyndighedens indehaver underretning om de påbudte forholdsregler.

§ 9. Enhver læge, der modtager en patient til undersøgelse eller behandling for kønssygdom, har pligt til at søge oplysning hos patienten om navn, stilling og bopæl for den eller de personer, fra hvem smitten kan hidrøre. Lægen skal give disse pålæg om inden for en fastsat kort tidsfrist at lade sig lægeundersøge og på en dertil bestemt blanket skaffe lægen bevis for at være undersøgt for kønssygdom, eventuelt taget under behandling.

Stk. 2. Det påhviler endvidere lægen, om fornødent ved pålæg som omhandlet i stk. 1, at drage omsorg for, at personer, som patienten oplyser at kunne have smittet, bliver lægeundersøgt, eventuelt taget under behandling.

Stk. 3. Enhver læge er efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler pligtig til at føre ordnede optegnelser (journal) vedrørende patienter, der undersøges eller behandles af ham for kønssygdom.

§ 10. Praktiserende læger og de visiterende læger uden for Thorshavn skal uopholdeligt efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler underrette landslægen:

a) når en patient inden den givne tidsfrist undlader at efterkomme et givet pålæg om at give møde til undersøgelse eller behandling og ikke har godtgjort, at behandlingen (undersøgelsen) er overtaget af anden læge,

b) når en person, der af en patient over for lægen er opgivet som smitekilde eller muligt smittet, undlader inden den givne tidsfrist at efterkomme et givet pålæg om at give møde til undersøgelse eller at fremlægge bevis for, at undersøgelsen er foretaget af anden læge, og

c) når der ikke foreligger fyldestgørende oplysninger om, hvem der har smittet patienten, eller når lægen ikke på grundlag af de foreliggende oplysninger herom har kunnet opspore vedkommende; i disse tilfælde

skal lægen give landslægen eventuelle oplysninger af værdi for opsporingen af smitekilden.

VI. Tilsigelse fra landslægen samt tvungen fremstilling og undersøgelse.

§ 11. I de i § 10 a og b omhandlede tilfælde og i øvrigt, når en person med føje mistænkes for at være smittespreder, giver landslægen på en dertil bestemt blanket vedkommende skriftligt pålæg om at møde til nærmere fastsat tid hos sig eller hos en visiterende læge eller at levere skriftligt bevis for, at en anden læge har overtaget undersøgelsen og behandlingen.

§ 12. Når pålæg, som landslægen har meddelt nogen om at lade sig underkaste undersøgelse og behandling, ikke efterkommes, skal fremstilling for en læge ske ved politiets foranstaltning efter anmodning fra landslægen.

Stk. 2. I de i § 10 c nævnte tilfælde søges smitekilden opsporet af landslægen, om nødvendigt i samarbejde med politiet. Når smitekilden er opsporet, går landslægen frem efter reglerne i § 11.

§ 13. Når nogen med føje sigtes for de i borgerlig straffelovs §§ 199, 200, 228, 229, 233, 256, 257 og 259 omhandlede forbrydelser eller for overtrædelse af nogen af de i de gældende politivedtægter indeholdte bestemmelser om modarbejdelse af offentlig usædelighed, såvel som når nogen i henhold til § 12, stk. 1, fremstilles for en læge af politiet, kan vedkommende undersøges for kønssygdom; modsætter den pågældende sig at blive undersøgt, kan undersøgelsen finde sted ved politiets foranstaltning efter bestemmelse af retten, såfremt der findes tilstrækkelig anledning dertil.

Stk. 2. De i denne paragraf omhandlede lægeundersøgelser foretages af landslægen eller en visiterende læge, eventuelt af en dertil særlig antagen læge. Den person, der skal undersøges, har ret til at kræve sig undersøgt af en læge af vedkommendes eget køn, for så vidt en sådan findes på stedet og er villig til at foretage undersøgelsen.

VII. Indlæggelse på sygehus.

§ 14. For så vidt det under de givne forhold af hensyn til smittefaren eller særlige forhold ved behandlingen må anses for nødvendigt, at en person indlægges på sygehus til undersøgelse eller behandling for kønssygdom, er han uden hensyn til hjemsted, og uanset om han har evne til selv at bекoste sygehusopholdet, berettiget til at blive behandlet for kønssygdommen på et sygehus for offentlig regning.

§ 15. Tvangsindlæggelse på sygehus til undersøgelse eller behandling for smitsom kønssygdom kan om fornødent ved politiets foranstaltning ske:

a) når en patient har gjort sig skyldig i grov eller gentagen forsømmelse ved gennemførelsen af den af en læge påbudte behandling, herunder når han ikke overholder de af lægen givne pålæg eller forskrifter til forebyggelse af smitte,

b) når en person med føje mistænkes for erhvervsmæssigt at udøve utugt og er sigtet for overtrædelse af gældende bestemmelser om modarbejdelse af offentlig usædelighed, og

c) når ganske særlige omstændigheder, f. eks. den pågældendes mentale tilstand, tidligere vandel eller erhverv, giver grund til at tro, at sygdommens overførelse til andre ikke på betryggende måde kan påregnes forebygget uden sygehusindlæggelse.

Stk. 2. Spørgsmål om tvangsindlæggelse afgøres af landfogden (politimesteren). Når indlæggelse ikke sker efter en begrundet indstilling af en læge, der varetager undersøgelsen og behandlingen for offentlig regning, skal der, forinden landfogden (politimesteren) træffer afgørelse i sagen, foruden begrundet indstilling fra vedkommende læge om indlæggelsens nødvendighed, indhentes erklæring fra landslægen.

Stk. 3. Træffes der i henhold til foranstående bestemmelser beslutning om tvangsindlæggelse på sygehus af en person, skal spørgsmålet om indlæggelsens lovlighed på begæring af den pågældende selv eller den, der handler på hans vegne, forelægges retten til afgørelse i overensstemmelse med retsplejelovens kap. 43 a. Politiet skal samtidig med meddelelsen om sin beslutning gøre vedkommende bekendt med adgangen til at forelægge spørgsmålet for retten.

Stk. 4. Den, som i henhold til denne paragraf er tvangsindlagt på sygehus til undersøgelse eller behandling for kønssygdom, må ikke forlade sygehuset, førend sygehusets læger skønner, at sygehushold ikke længere af hensyn til smittefare er fornødent; sygehuslægen skal straks give den indlæggende politimyndighed underretning, når der finder udskrivning sted af tvangsindlagte personer. I tilfælde af ulovlig bortgang kan genindlæggelse ske ved politiets foranstaltning.

Stk. 5. Såfremt en begæring om udskrivning afslås i medfør af bestemmelserne i stk. 4, kan spørgsmålet om tilbageholdelsens lovlighed af den pågældende selv eller den, der handler på hans vegne, kræves forelagt retten til afgørelsen i overensstemmelse med retsplejelovens kap. 43 a. Sygehuslægen skal samtidig med meddelelsen om sin beslutning gøre vedkommende bekendt med adgangen til at forelægge spørgsmålet for retten.

Stk. 6. Nærmere regler om politiets medvirken ved indlæggelser kan gives af justitsministeren efter forhandling med indenrigsministeren.

Stk. 7. Tvangsindlæggelse på sygehus sker altid for offentlig regning.

§ 16. De i kapitel V givne regler om lægernes pligter finder tilsvarende anvendelse ved undersøgelse eller behandling for kønssygdom på sygehus. Såfremt en patient, der udskrives fra sygehus, stadig frembyder smittefare, må samlejeforbudet indskræpes og den i § 8 omhandlede vejledning gentages; forinden udskrivningen skal vedkommende sygehuslæge endvidere i overensstemmelse med § 7 give patienten skriftligt pålæg om at møde til behandling hos en læge og inden en fastsat tidsfrist fremlægge bevis for, at pålægget er efterkommet. Såfremt patienten undlader at efterkomme et sådant pålæg, påhviler det sygehuslægen at underrette landslægen i overensstemmelse med § 10.

§ 17. Der kan af sundhedsstyrelsen gives nærmere regler om sygehusenes pligt til at modtage patienter i henhold til bestemmelserne i dette kapitel.

VIII. Betalings- og refusionsregler.

§ 18. Udgifterne ved undersøgelse og behandling for kønssygdom for offentlig regning udredes af landskassen.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte udgifter refunderes landskassen af staten. Udgifterne ved behandling på sygehus for offentlig regning refunderes af staten med en takst, som fastsættes i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 137 af 2. maj 1934.

Stk. 3. Betalingen for ambulans undersøgelse og behandling for offentlig regning fastsættes af indenrigsministeren.

Stk. 4. Efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler kan statens serum-institut og landsapotekerken vederlagsfrit udføre bakteriologiske og serologiske undersøgelser, som er nødvendige for den ambulante undersøgelse for og behandling af smitsom kønssygdom.

IX. Straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 19. Med bøde eller hæfte, under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 måneder, straffes:

a) personer, der i strid med bestemmelserne i § 3, stk. 1 og 2, undlader at underkaste sig undersøgelse og behandling, nægter at opgive deres navn, stilling eller bopæl, nægter at opgive den eller de personer, af hvem de kan være blevet smittet, eller giver urigtige oplysninger om disse forhold.

b) Personer, som i strid med bestemmelserne i § 3, stk. 3 og 5, undlader at sørge for, at nogen deres omsorg undergiven person, der er under 18 år, sindssyg, åndssvag, personlig umyndiggjort eller af andre årsager uskikket til at varetage sine anliggender, og som lider af eller formodes at lide af kønssygdom, lægeundersøges og behandles herfor, eller som undlader over for lægen på forlangende at opgive den pågældendes navn, stilling eller bopæl eller eventuelle oplysninger om, af hvem den pågældende kan være blevet smittet, eller som giver urigtige oplysninger om disse forhold, eller som ikke opfylder den dem påhvilende pligt til at medvirke til, at et myndlingen af en læge givet pålæg overholdes.

c) Personer, der er tvangsindlagt på sygehus til behandling for kønssygdom, og som

F. t. l. for Færøerne om bekæmpelse af kønssygdomme.

i strid med bestemmelserne i § 15, stk. 4, bortgår fra sygehuset.

d) Personer, som i strid med bestemmelsen i § 3, stk. 4, undlader at efterkomme et af en læge i henhold til denne lov meddelt pålæg om at lade sig undersøge eller behandle for kønssygdom.

Stk. 2. Sager i henhold til denne lov behandles som politisager. Bøder tilfælder statskassen. I de i stk. 1 c nævnte tilfælde finder dog de i retsplejelovens kapitler 71 og 72 omhandlede retsmidler anvendelse i samme omfang som i sager, der efter de almindelige regler forfølges af statsadvokaterne. Er der spørgsmål om idømmelse af fængselsstraf, skal der på tiltaltes begæring beskikkes ham en forsvarer.

§ 20. Denne lov træder i kraft den 1.

april 1960. Samtidig ophæves lov nr. 81 af 30. marts 1906 om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte i det omfang, hvori lovens bestemmelser stadig er gældende, og § 15, stk. 2, nr. 3, i anordning nr. 545 af 4. oktober 1919 om embedslægevæsenet på Færøerne. De i henhold til førstnævnte lov udfærdigede bekendtgørelser og bestemmelser forbliver i kraft, indtil de ophæves af vedkommende myndighed.

Stk. 2. Indenrigsministeren er bemyndiget til at træffe de til lovens gennemførelse nødvendige foranstaltninger, herunder at drage omsorg for, at befolkningen får fornøden oplysning om kønssygdommene og deres bekæmpelse.

Stk. 3. Forslag om revision af denne lov forelægges folketinget i folketingsåret 1962—63.

Bemærkninger til lovforslaget.

På baggrund af den voldsomme stigning i antallet af smittede med kønssygdomme under og umiddelbart efter sidste krig, blev der ved lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme indført regler, der med hensyn til smitteopsporingen og pligten til at underkaste sig lægebehandling betød en skærpelse i forhold til de hidtil gældende regler ifølge lov nr. 81 af 30. marts 1906 om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte. Den ved loven af 4. juni 1947 indførte ny ordning gælder ikke for Færøerne.

Antallet af smittede med kønssygdomme har i en årrække på Færøerne ikke vist nogen synderlig stigning. Tallet på tilfælde af gonorrhé ligger omkring 15-20 årlig, og syfilistilfælde forekommer kun med mellemrum på adskillige år. Imidlertid er der i de senere år forekommet en del tilfælde af gonorrhé, hvor opsporingen af smittekilden har været forbundet med en ikke ringe vanskelighed, således at myndighederne — uden egentlig lovhjemmel — har været nødsaget til at anmode om politiets bistand til opsporingen.

Som følge heraf har Færøernes landsstyre efter indstilling fra landslægen på Færøerne nu fremsat ønske om, at ordningen ifølge loven af 4. juni 1947 også gennemføres på Færøerne.

Det foreliggende lovforslag, der er anbefalet af det færøske landsstyre, er udarbejdet på grundlag af loven af 4. juni 1947 og indeholder kun få afvigelser fra denne lov, dels af redaktionel art, dels

begrundet i de for Færøerne gældende særlige forhold.

Om de enkelte paragraffer i forslaget bemærkes:

Til §§ 1-5.

Det foreslås i § 5, at kommunelægerne uden for Thorshavn skal virke som visiterende læger og ved siden af eller i stedet for landslægen varetage ambulant undersøgelse og behandling for offentlig regning. Derimod er der ikke i forslaget optaget bestemmelser svarende til § 2, stk. 2 og § 5, stk. 2, jfr. § 19, stk. 2, i loven af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme, om særordninger på steder hvor der findes en læge med anerkendelse som speciallæge i hud- og kønssygdomme, idet der ikke i en overskuelig fremtid ventes ansat en speciallæge på dette område på Færøerne. Det er heller ikke fundet ønskeligt med bestemmelser svarende til 1947-lovens §§ 6 og 7, der giver adgang til at ansætte visiterende læger på steder, hvor afstands- og trafikforholdene m. v. måtte tilsige dette, og til at åbne særlige klinikker til undersøgelse og behandling for offentlig regning.

Til §§ 6-14.

Bestemmelserne svarer med enkelte redaktionelle ændringer til de tilsvarende bestemmelser i loven af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme.

Til § 15.

Træffes der beslutning om, at en person skal tvangsindlægges på sygehus i henhold til kønssygdomslovens regler, eller hans begæring om udskrivning afslås, kan beslutningen af den pågældende eller den, der handler på hans vegne, forelægges for retten i henhold til § 17 i loven om bekæmpelse af kønssygdomme af 4. juni 1947 som ændret ved lov nr. 181 af 11. juni 1954. Forelæggelsen sker i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kap. 43 a. Retsplejelovens kap. 43 a. har hidtil ikke været gældende på Færøerne, men der er i indeværende folketingsår af justitsministeren fremsat lovforslag, hvorefter dette kapitel sættes i kraft på Færøerne fra 1. april 1960. Det er derfor i nærværende forslags § 15 bestemt, at behandlingen af de pågældende sager — ligesom i den øvrige del af riget — skal ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Til §§ 16-17.

Bestemmelserne svarer med enkelte redaktionelle ændringer til de tilsvarende bestemmelser i loven af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme.

Til § 18.

I et vist omfang, bl. a. med hensyn til dyrkning af gonokokker, vil landsapotekeren på Færøerne være i stand til at udføre de bakteriologiske og serologiske undersøgelser, som er nødvendige for den ambulante undersøgelse for og behandling af smitsom kønssygdom. I stk. 4 er det derfor indføjjet, at sådanne undersøgelser — udover af statens seruminstitut — tillige vederlagsfrit skal kunne udføres af landsapotekeren efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler.

Til § 19.

I stk. 2 er der tilføjet en bestemmelse om, at der i sager, hvori der er spørgsmål om idømmelse af fængselsstraf, efter tiltaltes begæring skal beskikkes ham en forsvarer. Bestemmelser af denne art er sædvanlige i lovgivningen, når der hjemles fængselsstraf for overtrædelser, der behandles som politisager.

Til § 20.

I overensstemmelse med det samtidig forelagte forslag til lov om udskydelse af revisionen af loven om bekæmpelse af kønssygdomme af 4. juni 1947 er det i § 20, stk. 3, foreslået, at forslag om lovens revision forelægges i folketingsåret 1962-63.